

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN İNSAN ANATOMİSİ VE KİNESYOLOJİ DERSİNE OLAN TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

¹Sefa LÖK, ²Murat TEKİN, ²MUSTAFA YILDIZ

¹Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Konya

²Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Karaman

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde okuyan ve anatomi dersi almış öğrencilerin insan anatomisi ve kinesiyojisi dersine olan tutumlarını değerlendirmektir.

Betimleyici türdeki çalışma Karamanoğlu Mehmet Bey üniversitesi 2008–2009 Eğitim-öğretim yılı bahar döneminde yapılmıştır. Verilerin toplanmasında öğrencilere sosyodemografik özellikleri ve Eşit Aralıklı Likert Anatomi Tutum ölçeği uygulanmıştır. Öğrencilerin anatomi dersine yönelik tutumları anlamlılık göstermektedir [t (237)=7,36, p<,01]. Beden eğitimi öğrencilerinin anatomi dersine olan tutumlarının ($X=74.82$) anlamlılık göstermesi öğrencilerin derse olan ilgilerinin fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmada beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğindeki öğrencilerin anatomi dersine olan tutumlarının olumlu olması derse olan farkındalık düzeyleriyle olumlu yönde etkilenmiş olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenciler, İnsan Anatomisi ve Kinesiyojisi dersi, Tutum

EVALUATING THE ATTITUDES OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORT ACADEMY STUDENTS FOR HUMAN ANATOMY AND KINESIOLOGY LESSONS

ABSTRACT

The aim of this study is to evaluate the attitudes concerning human anatomy and kinesiology lesson of students who were taught anatomy lesson and the department of physical education and sport teaching.

The study which is descriptive type was carried out in spring period at Karamanoglu Mehmet Bey University 2008-2009 academic year. While collecting the data sociodemographic features and equal Periodic Licert Anatomy Attitude criterion were used, students' attitude to anatomy lesson were showed significance (t (237)=7,36,p<,0,1). The significance on attitudes of students studying in the department Physical education and sport teaching to anatomy lesson can be explained as the students have more attention to the lesson ($X=74.82$).

In this study attitude's being positive for anatomy lesson of students studying in Physical education and sport academy can be said as it is affected in positive way by their awareness level.

Keywords: Students, Anatomy and Kinesiology lessons, Attitude

GİRİŞ

Tutum, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlarıyla davranışın önemli bir açıklayıcısı olarak görülmektedir. Belirli etkinliklere yönelik tutumların belirlenmesi o etkinliklerdeki başarıyı belirlemek açısından önemlidir¹. Evrim ve insan dolaşım sistemi kavramlarının öğretilmesi ve biyolojiyle ilgili tutum üzerine cinsiyet farklılığı ve yorumlama yeteneğinin etkisini belirlemek için alternatif değerlendirme sistemlerinin kullanıldığı biyolojik çalışmalar yapılmaktadır².

Toplumlar eğitim yoluyla bireylerine istedik özellikler kazandırmaya çalışırlar. İstedik özellikler, yalnız okul yaşantıları ile değil, diğer yaşantılarla da desteklenir. İnsanlar eğitim yoluyla değişir, değiştikçe çevresini de değiştirir³. Çünkü eğitim bir etkileşim olayıdır. Etkileşimle bilgi, beceri ve tutumlar değişir, gelişir. Bu değişme ve gelişme sürecinde bireylerin sahip oldukları çeşitli özellikler ise öğrenme adı verilen davranış değişikliği sürecini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilmektedir⁴.

Bireylerin sahip oldukları öğrenmelerini etkileyen özelliklerden ilki öğrencinin bilişsel giriş davranışlarıdır⁵. Bilişsel giriş davranışları, bireye kazandırılmak istenen niteliğe yönelik olan gerekli ön koşul davranışlara sahip olma derecesi olarak açıklanabilir⁶. Öğrenme sürecinde bireyin öğrenmesini

etkileyen bir diğer özellik ise duyuşsal giriş özellikleridir⁷.

Tutum, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlarıyla davranışın önemli bir açıklayıcısı olarak görülmektedir. Belirli etkinliklere yönelik tutumların belirlenmesi o etkinliklerdeki başarıyı belirlemek açısından önemlidir¹. Evrim ve insan dolaşım sistemi kavramlarının öğretilmesi ve biyolojiyle ilgili tutum üzerine cinsiyet farklılığı ve yorumlama yeteneğinin etkisini belirlemek için alternatif değerlendirme sistemlerinin kullanıldığı biyolojik çalışmalar yapılmaktadır².

Tutumların oluşması, değişmesi ya da değiştirilmesi ve ölçülmesi genelde psikolojinin, özeldede ise sosyal psikolojinin önemli konularından biridir. Tutum, diğer pek çok psikolojik değişken gibi (zeka, güdü vb.), bileşik, doğrudan gözlenemeyen, gözlenen bazı davranışsal göstergelerle varsayılan kuramsal bir değişkendir⁸. Anderson'a göre tutum, özel bir nesneyle karşılaşıldığında, uygun olan ve olmayan tarzda tepki vermek için bireyin eğilimli olmasını ya da hazırlanmasını sağlayan, orta düzeyde yoğunluğu olan heyecandır⁸. Allport, tutumu şöyle tanımlamıştır:

Tutum, bireyin ilgili durum ya da nesnelere ilişkin tepkisi üzerinde dinamik ya da yönlendirici bir etki yapan, yaşantı içinde biçimlenmiş bir zihinsel ya da sinirsel hazırlık durumudur^{8,9}, tutumun gözlenebilen bir davranış olmadığını,

davranışa hazırlayıcı bir eğilim olduğunu belirtmiştir. Doob tutumu, bireyin içinde yaşadığı toplumda önemli olduğu düşünülen örtülü ve güdüleyici bir tepki olarak tanımlamıştır¹⁰. Bir diğer tanıma göre tutum, öğrenmeyle kazanılan, bireyin davranışlarına yön veren, karar verme sürecinde yanlılığa neden olan bir olgudur¹⁰.

Phillips'e göre tutumlar, bir etkinlik için hazır bulunuşluk koşuludur. Tutumlar, bireyin zihninde bulunmakta, birçok düşünce ve davranışa temel oluşturmaktadırlar. Phillips, tutumların iki şekilde oluşabileceğini belirtmiştir. Birey, ya bir tutum objesiyle etkileşime girerek ya da başkalarının tutumlarından etkilenecek kendi tutumlarını oluşturmaktadır¹¹. Phillips'in tutum oluşturma tanımından yola çıkıldığında, tutumların deneyimler sonucunda oluştuğu ve deneyimler doğrultusunda yönlendiği sonucuna ulaşılmaktadır. Tüm bu tanımlar incelendiğinde, tutumların değişebilir ya da değiştirilebilir olduğu görülmektedir. Buna göre, olumsuz tutum olumlu, olumlu tutum ise olumsuz tutuma dönüşebilmektedir. Tutumların, düşünce ve davranışlara temel oluşturduğu, yönlendirdiği dikkate alındığında, bireyin başarıya yönelmesinde olumlu tutum geliştirmenin gerekliliği göze çarpmaktadır¹⁰.

Öğrencilerin anlatılan konuya ilgi duymaları ve yaptıkları işten memnun olmaları onların testlerdeki ve sınavlardaki başarılarını arttırmaktadır.

Her eğitim seviyesinde öğrenci başarısını etkileyen faktörler içerisinde tutum çok önemli yer almaktadır¹².

Bu çalışmanın amacı, Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde okuyan ve anatomi dersi almış öğrencilerin anatomi dersine olan tutumlarını ölçmektir.

ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

1. Karamanoğlu Mehmet Bey üniversitesinde anatomi dersi alan Beden eğitimi ve spor öğretmenliği 1.,2.,3. ve 4. sınıfta öğrenim gören öğrenciler ile sınırlıdır.

2. İnsan Anatomisi ve Kinesyolojisi dersi ile sınırlıdır.

HİPOTEZ:

Anatomi dersi alan üniversite öğrencilerinin bu derste başarılarının düşük olduğu görülmüştür. Bu durumla da öğrencilerin anatomi dersine olan tutumlarının etkili olabileceği düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın türü ve yeri:

Betimleyici türdeki çalışma Karamanoğlu Mehmet bey üniversitesi 2008–2009 Eğitim-öğretim yılı bahar döneminde yapılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubu:

Karamanoğlu Mehmet Bey üniversitesinde Beden Eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünün 1., 2., 3. ve 4.

sınıflarında öğrenim gören ve anatomi dersi almış olan 168 üniversite öğrencinin tamamı araştırmanın evrenini oluşturmuştur. Birinci aşamada yüksekokullardaki tüm öğrenciye ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırmaya 150 öğrenci katılmıştır. Ulaşılamayan 18 öğrencinin de araştırmanın yapıldığı gün okula gelmediği tespit edilmiştir.

Veri toplama yöntemi ve araçları: Verilerin toplanmasında öğrencilere sosyodemografik verilerden yaş ve cinsiyet, ölçekte ise; anatomi dersine bağlılık, anatomi dersinde sergilenen olumlu ve olumsuz davranışlar, anatomi dersine ilişkin ön yargılar ve anatomi dersinin gerekliliğine olan inancın sorgulandığı Eşit Aralıklı Likert Anatomi Tutum ölçeği uygulanmıştır¹³.

Bahçeci¹³ doktora tezinde, Öğrencinin derse ilişkin tutumunu etkilediği düşünülen 34 cümle belirlenmiş ve bunlar Eşit Aralıklı Likert tipi beşli derecelendirme ölçeğine dönüştürülmüştür. Geliştirilen ölçek yapı ve kapsam geçerliği açısından değerlendirilmek üzere uzman görüşü alınarak bazı maddelerin ifadeleri değiştirilirken bazıları tamamen çıkarılarak 27 maddeye indirgenmiştir.

Elde edilen maddelerin faktör analizi yapıldıktan sonra 0,40'tan düşük madde yükü taşıyan ifadeler çıkarılmış ve ölçekte 24 madde kalmıştır. Kalan maddeler aşağıdaki dört faktöre yüklenmiştir. Bunlar;

Faktör 1: Anatomi dersine bağlılık

Faktör 2: Anatomi dersinde sergilenen olumlu ve olumsuz davranışlar

Faktör 3: Anatomi dersine ilişkin ön yargılar

Faktör 4: Anatomi dersinin gerekliliğine olan inançtır.

Geliştirilen ölçeğin iç tutarlığı Cronbach alfa(α)=0,75 olarak hesaplanmış yeterli güvenilirlik sağladığı gerekçesiyle, ölçek araştırmada kullanılmıştır (Bahçeci 2006).

Araştırma verileri 16-17 Mart 2009 tarihleri arasında sınıf içinde, toplu halde ve araştırmacıların denetiminde öğrencilerin öz-bildirimine dayalı olarak anket yöntemi ile toplanmıştır.

Bağımsız değişkenler: Kaçıncı sınıfta oldukları

Bağımlı değişkenler: Ölçekte yöneltilen 24 soru

İstatistiksel analizler: Verilerin analizinde sayı yüzde dağılımları verilmiştir ve t testi, Tukey HSD kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 10.0 programından yararlanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 19.46 ± 1.79 'dur. Öğrencilerin % 61.4'ü kadın ve % 39.6'sı ise erkek olarak bulunmuştur. Öğrencilerin % 30.4'ü 1. sınıfta, %21.7'si 2. sınıfta, % 25.6'sı 3. sınıfta ve % 23.3'ü ise 4. sınıfta eğitim görmektedir.

Tablo 1 incelendiğinde beden eğitimi öğrencilerinin anatomi dersine olan tutumlarının ortalaması $X=74.82$

olarak bulunmuştur. Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin sınıflarına göre anatomi dersi tutumlarının puanları karşılaştırıldığında sınıflar arasında anlamlılık olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Tukey HSD analiz sonucunda birinci ve ikinci sınıf öğrencilerin anatomi dersine olan tutumları diğer sınıflardaki öğrencilerin tutumlarına göre farklı olduğu bulunmuştur.

Anatomi dersi birinci sınıf güz döneminde alınan bir ders olduğu için birinci ve ikinci sınıf öğrencilerin dersi almalarından kısa zaman geçmiş olması diğer sınıflardaki öğrencilerin dersi almalarında daha uzun zaman geçmesine bağlanabilir.

Anatomi dersine ilişkin tutumu etkileyen birinci faktör “Anatomi Dersine Bağlılık” olarak belirlenmiştir. Tablo 3’ün birinci kısmında da görüldüğü gibi, öğrencilerin Anatomi Dersine Bağlılık durumu farklı sınıflarda eğitim almalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(237)=5.17$, $p<0,05$]. Tukey HSD analiz sonucunda farklılığın birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinden kaynaklandığı bulunmuştur.

Beden eğitimi ve spor öğretmenliği birinci ve ikinci sınıf öğrencileri Anatomi Dersine Bağlılık bakımından üçüncü ve son sınıf öğrencilerine göre daha olumludur. Bu durum, farklı sınıflarda olmak ile “Anatomi Dersine Bağlılık” davranışı arasında anlamlı bir ilişki olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Anatomi dersine ilişkin tutumu etkileyen ikinci faktör “Anatomi Dersindeki Davranışlar” olarak belirlenmiştir. Tablo 3’ün ikinci kısmında da görüldüğü gibi, öğrencilerin anatomi dersindeki davranışları farklı sınıflarda olmalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(237)=6.39$, $p<0,05$]. Tukey HSD analiz sonucunda farklılığın birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinden kaynaklandığı bulunmuştur.

Beden eğitimi ve spor öğretmenliği birinci, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencileri “Anatomi Dersindeki Davranışlar” bakımından üçüncü ve son sınıf öğrencilerine göre daha olumludur. Bu durum, farklı sınıflarda olmak ile “Anatomi Dersindeki Davranışlar” davranışı arasında anlamlı bir ilişki olduğu şeklinde yorumlanabilir. Anatomi dersine ilişkin tutumu etkileyen üçüncü faktör “Anatomi Dersine İlişkin Ön Yargılar” olarak belirlenmiştir.

Tablo 3’ün üçüncü kısmında da görüleceği gibi, öğrencilerin “Anatomi Dersine İlişkin Ön Yargılar” davranışları farklı bölümlerde eğitim almalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(237)=2.43$, $p<0,05$]. Tukey HSD analiz sonucunda farklılığın üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden kaynaklandığı bulunmuştur.

Beden eğitimi ve spor öğretmenliği birinci ve ikinci sınıf öğrencileri Anatomi Dersine Bağlılık bakımından üçüncü ve son sınıf öğrencilerine göre daha olumludur. Bu durum, farklı sınıflarda

olmak ile “Anatomi Dersine İlişkin Ön ilişki olduğu şeklinde yorumlanabilir. Anatomi dersine ilişkin tutumu etkileyen dördüncü faktör “Dersin Gerekliliğine Olan İnanç” olarak belirlenmiştir.

Tablo 3’ün dördüncü kısmında da görüleceği gibi, öğrencilerin Dersin Gerekliliğine Olan İnanç davranışları farklı bölümlerde olmalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [t (274)=1.56, p<0,05]. Tukey HSD analiz sonucunda farklılığın birinci ve ikinci sınıf

Yargılar” davranışı arasında anlamlı bir öğrencilerinden kaynaklandığı bulunmuştur.

Beden eğitimi ve spor öğretmenliği birinci ve ikinci sınıf öğrencileri Anatomi Dersine Bağlılık bakımından üçüncü ve son sınıf öğrencilerine göre daha olumludur. Bu durum, farklı sınıflarda olmak ile “Dersin Gerekliliğine Olan İnanç” davranışı arasında anlamlı bir ilişki olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 1. Öğrencilerin Anatomi Dersi Tutum Puan Ortalamaları

	Yöntem	N	X(ort)
Tutum	Beden eğitimi öğr	150	74.82

Tablo 2. Öğrencilerin Anatomi dersi tutum puanlarının sınıflara göre dağılımı

	Yöntem	N	X(ort)	S	sd	T	P
Tutum	1. sınıf	44	76.36	10.76	237	7.36	0.01*
	2. sınıf	32	75.03	10.23			
	3. sınıf	38	71.62	9.76			
	4. sınıf	36	68.47	7.32			

p<0.05

Tablo 3. Öğrencilerin okudukları sınıflara göre anatomi dersine karşı tutum puanlarının faktörlere göre t testi sonuçları

Tutum faktörleri	Sınıf	N	X	S	Sd	t	P
1-Anatomi Dersine Bağlılık	1. sınıf	44	78.34*	5.80	237	5.17	0,000*
	2. sınıf	32	75.59*	7.47			
	3. sınıf	38	69.45	10.53			
	4. sınıf	36	67.23	12.06			
	Toplam	150	72.65	10.68			
2-Anatomi Dersindeki Davranışlar	1. sınıf	44	78.56*	6.17		6.39	0,000*
	2. sınıf	32	76.47*	8.24			
	3. sınıf	38	73.67	10.18			
	4. sınıf	36	70.34	11.59			
	Toplam	150	74.76	9.53			
3-Anatomi Dersine İlişkin Ön Yargılar	1. sınıf	44	70.32	9.43		2.43	0,004*
	2. sınıf	32	70.76	9.12			
	3. sınıf	38	73.48*	7.79			
	4. sınıf	36	75.37*	6.48			
	Toplam	150	71.80	7.94			
4-Dersin Gerekliliğine Olan İnanç	1. sınıf	44	78.22*	8.35		1.56	0,002*
	2. sınıf	32	77.30*	7.21			
	3. sınıf	38	69.88	5.38			
	4. sınıf	36	57.23	4.92			
	Toplam	150	70.65	7.20			

p<0.05

TARTIŞMA ve SONUÇ

Dersten hoşlanma etkin öğrenme için iyi bir başlangıç oluşturmaktadır¹⁴. Genellikle insan ilgi duyduğu konularla daha fazla meşgul olmak ister ve dolayısıyla o alanda daha başarılı olur.

Bir derse karşı öğrenci nasıl bir tutum geliştirmişse, o derse karşı öyle davranır. Öğrencilerin dersi ihtiyaç olarak görmemeleri, “bu konu nerede ve nasıl işimize yarayacak” şeklinde

düşünceleri, öğrencilerin dersten sıkılmalarına, derse karşı olumsuz tutum beslemelerine neden olabilir^{15,16}.

Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerde anatomi dersinin önemliliği tartışılmayacak kadar önemlidir. Bu da pek çok faktör yanında anatomi dersine olan tutum ile de yakından ilgilidir. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde eğitim gören

öğrenciler ise gerek antrenmanlar sırasında gerekse diğer durumlarda oluşabilmesi ihtimal kazalara karşı anatomi bilgilerine ihtiyaç duyacaklardır. Çalışmada beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğindeki öğrencilerin anatomi dersine olan tutumlarının olumlu olması derse olan farkındalık düzeyleriyle olumlu yönde etkilenmiş olduğu söylenebilir. Öğrencilerin eğitim aldıkları sınıflar bakımından da farklılık gösterdiği görülmüştür. Bu durum ise öğrencilerin anatomi dersindeki başarılarıyla da yakından ilgili olduğu söylenebilir.

KAYNAKLAR

- 1.Ekici G. Biyoloji Öğretmenlerinin Öğretimde Kullandıkları Yöntemler ve Karşılaştıkları Sorunlar. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara. 1996.
- 2.Matthews D. Effect of a Curriculum Containing Creation Stories on Attitudes. *American Teacher* 2001, 63: 404–409.
- 3.Lackney J. 12 Design Principles Based on Brain-Based Learning Research. <http://www.designshare.com/research/brainbasedlearn98.htm>. 1998,1-5.
- 4.Adegbenga MS. Developing A Scale for Measuring The Barriers to Condom Use in Nigeria. *Bull World Health Organ* 2001,79:926-932.
- 5.Randall S. H. (1992); A Multidimensional Scale for Measuring Business Ethics: A purification and refinement, *Journal of Business Ethics*; Volume 11, Number 7 / July
- 6.Aladwani A.M, Palvia PC.Developing and validating an instrument for measuring user-perceived web quality *Information & Management* 2002,39:467-476.
- 7.Caine RN., Caine G. Making Connections: Teaching and Human Brain. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development. 1991,57-96.
- 8.Erkuş A. Psikometri Üzerine Yazılar, Türk Psikologlar Derneği Yayınları No: 24, Ankara. 2003
- 9.Kağıtçıbaşı Ç. İnsan ve İnsanlar, İstanbul Matbaası, İstanbul. 1988,84-97.
- 10.Tavşancıl E. Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi, Nobel Yayın, 2002. Ankara.
- 11.Phillips SL. Contributing Factors to Music Attitude in Sixth, Seventh and Eighth Grade Students, Non-published Dissertation, Iowa. 2003.
- 12.Bennett J, Rollnick M, Green G, White M. The Development and Use of an Instrument to Assess Students' Attitude to The Study of Chemistry. *International Journal of Science Education*. 2001,23:833–845.
- 13.Bahçeci D. Anatomi Dersinde Portfolyo Kullanmanın Öğrencilerin Bilişsel ve Duyuşsal Özellikleri Üzerine etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, 2006, Ankara.
- 14.Özer R. Öğrenci Başarısı, Rize Rehberlik ve Araştırma Merkezi Yayınları Yayın No: 7, 1999, Rize.
- 15.Demirbaş M, Yağbasan R. “Fen Bilgisi Öğretiminde Sosyal Öğrenme Teorisine Dayalı Öğretim Etkinliklerinin, Öğrencilerin Akademik Başarılarına Olan Etkisinin İncelenmesi”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 2006,14:113–128.
- 16.Deniş H, Genç H. Çevre bilimi dersi alan ve almayan sınıf öğretmenliği öğrencilerinin Çevreye ilişkin tutumları ve çevre bilimi dersindeki başarılarının Karşılaştırılması, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Haziran, 2007.